

PELAGIA BODØ SILDOLJEFABRIKK
Postboks 444
5805 Bergen

Saksbehandler:

Espen Olaf Henriksen

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Pelagia Bodø sildoljefabrikk Kontrollnummer: 2023.120.I.SFNO

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Raymond Nordberg

Fra Statsforvalteren i Nordland:

Espen Olaf Henriksen

Andre deltagere fra virksomheten:

Robert Haugmo

Souhila Dif

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Nordland:

Torunn Slettemark Hovden

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Pelagia Bodø sildoljefabrikk den 7.2.2023. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Nordland avdekket 5 avvik og ga 3 anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Virksomheten har mangler i risikovurderinger og tiltak knyttet til forebygging av utslipp av fiskeolje til sjø.
- Virksomheten har mangler i nødvendige miljørisikovurderinger og forebyggende tiltak knyttet til lagring av petroleumsprodukter og maursyre.
- På inspeksjonstidspunktet hadde virksomheten farlig avfall som var uforsvarlig lagret.
- Virksomheten har ikke rapportert årlig utslipp av fett.
- Pelagia Bodø sildoljefabrikk mangler godkjent plan for mottak av avfall fra gjestende båter.

Anmerkninger:

- Virksomheten bør revidere sine rutiner for lagring av næringsavfall slik at risikoen for forsøpling og forurensning blir redusert.

- Absorbenter bør være tilgjengelig nærmere lageret for farlig avfall.
- Miljørisikovurderinga bør gjennomgås for å sikre at den samsvarer med de faktiske forhold

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

15. februar 2023	Espen Olaf Henriksen	Tilde Nygård
dato	kontrollør	seksjonsleder

Statsforvalteren i Nordland

Kopi av rapporten sendes til:

- Bodø kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: PELAGIA BODØ SILDOLJEFABRIKK	
Organisasjonsnr.: 971783087	Eies av: 989094823
Bransjenr. (NACE-kode): 10.209 - Bearbeiding og konservering av fisk og fiskevarer ellers	

Kontrollert enhet

Navn: Pelagia Bodø sildoljefabrikk	Anleggsnr.: 1804.0023.01
Kommune: Bodø	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Fôrproduksjon	
Tillatelse gitt: 19. mars 2001	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Statsforvalterens risikobaserte industritilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann
- Prosess og renseutstyr
- Avfall
- Utslipp til luft

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Pelagia Bodø sildoljefabrikk plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Pelagia Bodø sildoljefabrikk innen 31. mars 2023 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfnopost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Nordland.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 24. januar 2023. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Pelagia Bodø sildoljefabrikk bli ilagt et gebyr på kr 30 000,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Nordland. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Nordland (jf. offentleglova) og våre nettsider.

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Virksomheten har mangler i risikovurderinger og tiltak knyttet til forebygging av utslipp av fiskeolje til sjø.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 andre ledd nr. 6 og 7.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6 pålegger virksomheter å kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunnen vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. I inspeksjonen la dere fram en omfattende miljørisikoanalyse som tar for seg 64 punkter med tilhørende uønskede hendelser og risikoreduserende tiltak. Under temaet «Produkttanker for fiskeolje» har dere vurdert risikoen for overfylling av oppsamlingsbasseng slik at utslipp strømmer over oppsamlingskanten. Denne vurderinga kan ikke være reell, siden dere ikke har oppsamlingsbasseng rundt fiskeoljetankene.

I tillegg savner vi en vurdering av risikoen for at fettutskilleren skal gå full og dermed tape funksjon. I inspeksjonsmøtet fikk vi vite at dere nå tømmer fettutskillertanken oftere enn tidligere, men det kom ikke fram hvordan dere vet når den må tømmes.

Dere har tidligere redegjort for at dere i november 2022 hadde en lekkasje fra pakninga rundt døra til en oljetank som førte til at mellom 500 og 1000 liter fiskeolje kom ut av tanken. Dere la ut sperringer på marka, men noe olje kom likevel ut i sjø via et avløp beregnet for overvann fra uteområdet. Som risikoreduserende tiltak har dere etter hendelsen montert en rist med lokk som gjør det mulig å lukke det aktuelle overvanns-avløpet hvis det er fare for at en akutt oljelekkasje når fram til avløpet. Vi kan ikke se at risikoen for oljeutslipp til sjø via dette overvannsavløpet nevnt i den skriftlige risikovurderinga, og heller ikke tiltaket (montert rist med lokk).

Figur 1. Rist over avløp for overvann. Foto: Statsforvalteren i Nordland

På inspeksjonstidspunktet hadde det oppstått åpninger rundt rista, slik at det ikke var mulig å tette avløpet med lokket (figur 1). Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 krever at dere skal iverksette skriftlig dokumenterte rutiner for å forebygge overtredelser av krav i miljølovgivningen. Her har dere gjennomført et risikoreduserende tiltak som ser ut til å ha mistet mye av sin funksjon på grunn av utilstrekkelig rutine for ettersyn og vedlikehold.

Avvik 2

Virksomheten har mangler i nødvendige miljørisikovurderinger og forebyggende tiltak knyttet til lagring av petroleumsprodukter og maursyre.

Avvik fra:

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) §§ 18-4 og 18-6.
Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6.

Kommentarer:

For drift av tanker med farlige kjemikalier som er større enn 2 m³ og tanker for

petroleumsprodukter på mer enn 10 m³ gjelder en rekke krav i forurensningsforskriften kap. 18 (Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall). Dere har tanker for maursyre, eddiksyre og fyringsolje som er så store at de er omfattet av disse bestemmelsene. Forskriftens § 18-4 stiller krav om miljørisikoanalyse etter fastlagte kriterier:

Miljørisikoanalysen skal omfatte alle forhold ved tanklagringen i virksomheten, så som tanker, tilknyttet utstyr, installasjoner, aktiviteter/operasjoner og eventuelle eksterne påvirkninger, som kan medføre fare for forurensning til vann, grunn og luft. Miljørisikoanalysen skal også omfatte en vurdering av sårbarheten til miljøet som kan bli berørt av forurensning fra tanklagringen. Den ansvarlige for lagringen skal sørge for at det settes akseptkriterier for hva som er forsvarlig miljørisiko og både sannsynlighet og konsekvens for miljøet skal vurderes og vektlegges. Miljørisikoen som er avdekket i miljørisikoanalysen skal deretter vurderes opp mot disse akseptkriteriene. Miljørisikovurderingen skal evalueres minst en gang i året og om nødvendig oppdateres. Ved endrede lagringsforhold eller andre endringer som kan påvirke miljørisiko, skal miljørisikoanalysen revideres.

I inspeksjonsmøtet la dere fram risikovurdering for tankanlegg i tankfarmen. Dokumentet oppfylte ikke kravet om vurdering av sårbarheten til miljøet som kan bli berørt av forurensning fra tanklagringen. Dere har heller ikke vurdert faren for at oppsamlingsbassengenes funksjon skal bli redusert av oppsamlet nedbør. Forurensningsforskriften § 18-6 (Forebyggende tiltak) bokstav d krever at tekniske barrierer til enhver tid skal ha tilfredsstillende tilstand for å forebygge forurensning. På inspeksjonstidspunktet var kapasiteten i begge oppsamlingsbasseng vesentlig redusert fordi oppsamlet nedbør ikke var pumpet ut av bassengene (figur 2).

Figur 2. Oppsamlet vann i basseng rundt oljetanker (bildene til venstre og i midten) og syretanker (høyre bilde). Foto: Statsforvalteren i Nordland.

Vi presiserer at vi i inspeksjonen ikke kontrollerte all dokumentasjon som kreves av forurensningsforskriften kapittel 18 – Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall. Vi kan derfor ikke utelukke muligheten for at dere også kan ha avvik utover de som er nevnt her. Vi anbefaler dere å gå gjennom veiledninga som ligger på Miljødirektoratets nettside¹.

Vi så også eksempler på lagring av mindre mengder petroleumsprodukter som ikke er omfattet av bestemmelsene om tanklagring, men der vi mener at det burde vært utarbeidet risikoreduserende tiltak i henhold til internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6. Aktuelle tiltak kan være oppsamlingskar eller andre løsninger som hindrer diesel/olje å renne ut av bygning eller ned i avløp.

- Et par IBC'er (intermediate bulk containere) med diesel i produksjonshall (til bruk i varmluftsaggregater)
- Fat med smøreolje i produksjonshall
- Fat med olje (smøreolje?) på hylle i verksted, plassert slik at større lekkasjer vil kunne renne ut på kai

Avvik 3

På inspeksjonstidspunktet hadde virksomheten farlig avfall som var uforsvarlig lagret.

Avvik fra:

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 11-5.

Kommentarer:

Farlig avfall er avfall som på grunn av fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr ikke kan håndteres sammen med vanlig forbruksavfall. Avfallsforskriften § 11-5 krever at farlig avfall skal håndteres forsvarlig og det skal gjennomføres tiltak for å unngå fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr. Ulike typer farlig avfall skal ikke sammenblandes, og farlig avfall skal heller ikke blandes sammen med annet avfall. Av dette følger det at farlig avfall må være godt merket og ha eget lagringssted som er sikret mot lekkasjer og påvirkning fra vær og vind.

Dere har en egen konteiner for midlertidig lagring av farlig avfall. Avfallet i denne konteineren var stort sett tilfredsstillende merket, med unntak av en pallegrend med brunt mel/slam i plastposer. Vi anmerker også at konteineren var veldig full, noe som gjør det vanskeligere å beholde orden og oversikt.

Ute på kaia hadde dere en umerket IBC med bortimot 500 liter av en væske som ut fra utseende og lukt kan ha vært diesel (figur 3). Videre flere fat og kanner som trolig inneholder spillolje (figur 4). Merking på ett av fatene kan tyde på at det var plassert der fra en båt. Ingen av de nevnte beholderne var tilfredsstillende merket eller sikret mot lekkasjer ut på kai og ned til sjø.

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2016/april-2016/veiledning-til-tankforskriften/>

På kaia stod det også et åpent stålkarr med forurenset vann, muligens oljeholdig. På grunn av oppsamlet nedbør rant innholdet over kanten av karet, hovedsakelig ned i et større kar, men også litt ut på kai (figur 5).

Inne i produksjonshallen hadde dere et fat og et par kanner som så ut til å inneholde spillolje. Disse burde vært merket og sikret mot lekkasje til avløpsrenna i gulvet.

Figur 3: IBC med oljeprodukt (diesel?).

Figur 4: Fat og tønner på kai, trolig spillolje.

Figur 5: Kar fylt med forurenset vann, tilsynelatende oljeholdig.
(Foto figur 3, 4 og 5: Statsforvalteren i Nordland)

Avvik 4

Virksomheten har ikke rapportert årlig utslipp av fett.

Avvik fra:

Utslippstillatelse for Bodø sildoljefabrikk A/S av 19.3.2001, vilkår 11.2.

Kommentarer:

I utslippstillatelsens vilkår 11.2 heter det at bedriften skal *rapportere sine totale utslipp til luft og vann* [...]. Dere kan finne en veiledning for egenkontrollrapportering til forurensningsmyndigheten på nettsidene til Miljødirektoratet². Til tabell 4.2 «Årlig utslipp til vann» heter det på side 15 *Tabellen for årlig utslipp skal inneholde bedriftens totale utslipp*

² <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2014/februar-2014/veiledning-til-egenkontrollrapportering/>

til vann for rapporteringsåret. Dette omfatter utslipp regulert i tillatelsen, utslipp av prioriterte miljøgifter, akutt- og ulovlig forurensning, og andre utslipp av betydning.

I årsrapportene for 2020 og 2021 har dere rapportert totalt utslipp av suspendert organisk stoff, men ikke totalt utslipp av fett. Utslipp av fett er også regulert i tillatelsen (med grense på 100 mg/L), og dermed skal totalt årlig utslipp av fett også være med i årsrapporten.

Avvik 5

Pelagia Bodø sildoljefabrikk mangler godkjent plan for mottak av avfall fra gjestende båter.

Avvik fra:

Forurensningsforskriften kapittel 20 (Levering og mottak av avfall og lasterester fra skip), § 20-6.

Kommentarer:

Dere har en egen kai der det leveres råvarer og der produkter skipes ut. For å forebygge dumping av søppel til havs og sikre tilstrekkelige mottaksordninger i havnene pålegger forurensningsforskriftens § 20-6 havneansvarlige å utarbeide avfallsplan. Dere har ikke en slik plan for avfall som leveres fra båter til deres kai. Planen skal beskrive hvordan dere håndterer avfall som båtneierne leverer. Kravene til innhold i slik plan er nærmere beskrevet i vedlegg 1 til forurensningsforskriften kap. 20. Vi har sendt dere en mal for slik plan sammen med denne inspeksjonsrapporten.

En plan for mottak av avfall fra skip kan gjelde en enkelt kai/havn eller omfatte flere kaier/havner. Hvis det er hensiktsmessig, kan to eller flere havneansvarlige samarbeide om en felles plan. Planen må godkjennes av Statsforvalteren.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Virksomheten bør revidere sine rutiner for lagring av næringsavfall slik at risikoen for forsøpling og forurensning blir redusert.

Kommentarer:

Bildene i figur 6 er eksempler som viser at dere har en del gjenstander og materiell som er lagret utendørs, deriblant også noe som fremstår som avfall. Noe av dette burde etter vår vurdering vært bedre sikret mot vær og vind. Dere bør gå gjennom rutineene for håndtering av avfall for å unngå at plastholdig avfall plasseres slik at det blir tatt av vinden og ender opp som forsøpling og mikroplast i miljøet. Etter forurensningsloven § 32 skal dere sørge for at næringsavfall blir brakt til lovlig avfallsanlegg.

Dere hadde også flere utendørs lagret IBC'er med det som, ut fra utydelig merking og utseende, så ut som vaskevann fra tankvask, muligens fra båter. En av disse var åpen i toppen (figur 6). Det er uheldig at mengden forurenset vann øker etter hvert som nedbør

samles opp i IBC'en. Over tid er det selvsagt også risiko for at det kan komme så mye nedbør at avfallet renner over kanten av beholderen.

Figur 6. Utendørs lagring av materiell og avfall. Foto: Statsforvalteren i Nordland.

Anmerkning 2

Absorbenter bør være tilgjengelig nærmere lageret for farlig avfall.

Kommentarer:

Vi anbefaler at dere har absorbenter for å ta opp oljesøl tilgjengelig i selve konteineren for farlig avfall, eller i umiddelbar nærhet.

Anmerkning 3

Miljørisikovurderinga bør gjennomgås for å sikre at den samsvarer med de faktiske forhold.

Kommentarer:

Vi nevnte i avvik 1 at miljørisikovurderinga ikke samsvarte med realiteten om oppsamlingsbasseng rundt tanker for fiskeolje. Til punkt 28 om avfall fra båter er det risikoreduserende tiltaket en egen avfallsplan for havn, noe dere mangler. I utgangspunktet oppfatter vi kolonnen «Risikoreduserende tiltak» som en oversikt over gjennomførte tiltak. Hvis lista er en blanding av gjennomførte og planlagte tiltak, så må dere få klarere fram hva som er gjennomført og hva som er planlagt.

8. Andre forhold

Varsling og redegjørelse om akutte utslipp

Utslippstillatelsen av 19.3.2001 inneholder en del formuleringer som ikke er oppdatert etter dagens myndighetsforhold og regelverk. I vilkår 8.3 om varsling av akutt forurensning heter det at utslipp skal varsles både etter forskrift om varsling av akutt forurensning, dvs. til brannvesen på 110, og til vakttelefon hos Statens forurensningstilsyn i Horten.

Det siste punktet innebærer at forurensningsmyndigheten for anlegget skal informeres om akutte utslipp. Som dere er kjent med, er det nå Statsforvalteren som er forurensningsmyndighet for Pelagia Bodø sildoljefabrikk. Vi har ikke noen vakttelefon, men vi skal likevel informeres om eventuelle akutte utslipp. Vi forventer at dere informerer oss om slike hendelser i løpet av 1-2 virkedager. Redegjørelse bør sendes til vårt postmottak via e-post sfnopost@statsforvalteren.no eller via løsningen for sikker melding (se egen lenke nederst på vår nettside www.statsforvalteren.no/nordland).

I inspeksjonsmøtet viste dere til at vi 14.11.2022 fikk e-post om utslippet av fiskeolje dere hadde i november 2022. På det tidspunktet hadde vi allerede fått henvendelser fra andre om utslippet, og vi hadde ringt dere for å få nærmere informasjon. Merk også at redegjørelsen i e-posten burde spesifisert hvilken dato utslippet fant sted.

Anbefalinger om forberedelse til fremtidige utslippsgrenser

Vi har registrert dere som et anlegg som er omfattet av EUs industriutslippsdirektiv (IED). Dette er basert på at dere har kapasitet til å behandle mer enn 10 tonn råstoff per døgn. Det aktuelle referansedokumentet om beste tilgjengelige teknikker for *Slaughterhouses and animals by-products industries* (BREF-SA) er under revisjon. Arbeidet har kommet så langt at et utkast er tilgjengelig på <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference>. I utkastet er det på side 639 en oversikt over såkalt «BAT-AEL» for utslipp til vann, det vil si hvilke nivåer av utslipp til vann som kan forventes ved bruk av beste teknikker. Det ligger an til at vi som forurensningsmyndighet i løpet av 4-5 år må innføre nye utslippsgrenser for kjemisk oksygenforbruk (KOF)/organisk karbon, suspendert stoff, nitrogen og fosfor. Vi anbefaler at dere måler dagens utslippsnivåer av disse stoffene, slik at dere vet hvordan dere ligger an sammenlignet med forventede kommende krav.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statens forurensningstilsyn